

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Pedagogická fakulta
Katedra školní a sociální pedagogiky

Bakalářská práce

**DRAMATICKO VÝCHOVNÉ ČINNOSTI V DIAGNOSTICKÉM
ÚSTAVU PRO MLÁDEŽ**

Adriana Kopecká

Vedoucí bakalářské práce: Doc. Jaroslav Provazník

PRAHA 2008

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a v seznamu literatury uvedla veškeré informační zdroje, které jsem použila.

V Praze dne 31. března 2008

Děkuji vedoucímu práce doc. Jaroslavu Provazníkovi za nadšení pro dramatickou výchovu a vedení mé bakalářské práce.

V Praze 31. 3.2008

Adriana Kopecká

Obsah

Úvod	5
1 Diagnostický ústav pro mládež v Praze Hodkovičkách a jeho poslání	7
1.1 Organizace ústavu	7
1.1.1 Jednotlivá oddělení	8
1.2 Organizace činností v diagnostickém ústavu v Hodkovičkách	9
1.2.1 Aktivity, při nichž lze užít prvky dramatické výchovy	10
1.2.2 Komunita a další volnočasové aktivity	11
1.2.3 Cíle, témata a metody dramatické výchovy v diagnostickém ústavu	12
2 Dramatickovýchovné lekce v diagnostickém ústavu	14
2.1 Dramatická výchova na oddělení B, popř. C	15
3 Průpravné hry a cvičení na osobnostní a sociální rozvoj	17
3.1 Příprava hodiny A	17
3.2 Realizace a zhodnocení hodiny A	18
3.3 Příprava hodiny B	21
3.4 Realizace a reflexe hodiny B	23
3.5 Realizace pohádky „Princezna ze mlejna“	25
4 Muzikál	27
4.1 Příprava vychovatelů	27
4.2 Podíl dívek na přípravě scénáře	28
4.3 Scénář „Dívka ze střední“	28
4.4 Podíl dívek na výtvarných kulisách a pozvánce	31
4.5 Zkoušky	31
4.6 Premiéra	32
4.7 Ohlasy diváků na představení „Dívka ze střední“	32
4.8 Mé hodnocení muzikálu a jiné postřehy	34
Závěr	36
Použitá literatura	38
Příloha I: Písně z muzikálu	39
Příloha II: Pozvánka na muzikál	40

Úvod

Pracuji jako vychovatelka v Diagnostickém ústavu pro mládež v Praze v Hodkovičkách, kde jsou umísťovány pouze dívky po ukončení povinné školní docházky, tedy ve věku od 15 do 18, výjimečně do 19 let.

Pobyt v diagnostickém ústavu je dobrovolný nebo nařízený soudem, a to jako rozhodnutí o předběžném opatření nebo rozhodnutí o ústavní či ochranné výchově. Dobrovolný pobyt zase předpokládá dohodu mezi vedením ústavu, rodičem (zákonným zástupcem dítěte) a dítěte samotného, výjimečně o pobyt zažádá svou sociální pracovníci dítě samo. Naprostá většina dětí však do diagnostického ústavu přichází nedobrovolně - na základě rozhodnutí soudu. Hlavní činnost ústavu zajišťují úseky psychologické a etopedické péče a diagnostiky, výchovy a vzdělávání, sociální péče a diagnostiky, zdravotní péče a diagnostiky. Tyto úseky se vyjadřují k další možné budoucnosti dítěte, o které rozhodne soud: zda se dítě může vrátit do své původní rodiny nebo soud nařídí další pobyt ve výchovném ústavu.

Dívky proto v diagnostickém ústavu v napětí očekávají konečný verdikt soudu, kde budou další dny svého života. Dny čekání je proto zvláště v počátcích potřeba maximálně organizovaně vyplnit, aby neměly příliš volného času k destruktivním myšlenkám. Kromě psychologických vyšetření a diagnostických činností, dívky tráví čas společnými činnostmi jako jsou výukové předměty s obsahem učiva základních škol a oddechové výchovné činnosti. Značné procento klientek má jen základní vzdělání a započatou, popř. přerušenu či dokonce ukončenou střední školu. Děti se započatým středoškolským maturitním vzděláním je v ústavu minimálně.

Ve své práci bych se ráda zaměřila na relaxační a odpočinkové bloky, při nichž využívám některé dramatické výchovné metody a techniky, kdy se dívky mohou svobodně vyjadřovat, nejsou příliš svazovány znalostmi či spíše neznalostmi ze školních osnov. Ráda bych zjistila, jaké prvky dramatické výchovy během jednotlivých činností používají vychovatelé a ostatní pedagogičtí pracovníci na

jednotlivých odděleních ústavu; jaké mají prostorové možnosti, co mohou a v jaké časové dotaci dívkám nabídnout, v čem jsou omezení organizací ústavu.

Ve své práci uvedu přípravy několika hodin na jednotlivých odděleních, zápis jejich realizace a vyhodnocení a také bych ráda vypracovala, popř. i zrealizovala projekt napříč všemi odděleními, včetně jeho videozáznamu.

Cílem práce je poukázat na to, že dramatická výchova je efektivním odpočinkovým prostředkem a zároveň dává možnost pro životní resocializaci ohrožené mládeže.

1 Diagnostický ústav pro mládež v Praze Hodkovičkách a jeho poslání

Diagnostické ústavy pro mládež jsou příspěvkovými organizacemi. Status organizace vyplývá ze zákona č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů. Diagnostické ústavy pro mládež jsou rozděleny podle pohlaví, ústavy pro dívky jsou v ČR pouze dva, v Brně a v Praze.

Dívka přichází do ústavu za doprovodu rodičů (v tom lepším případě), kurátora či policie. Velmi záleží na příčině umístění, jak je popsáno v úvodu práce, zda jde o dobrovolný pobyt, předběžné opatření soudu či zda byla nařízena ústavní výchova. Někdy je dívka s umístěním v ústavu smířená, v případě, že se dlouhodobě pohybuje mimo své trvalé bydliště na neznámém místě, je v celostátním pátrání Policie ČR, pak přivedená příslušníky policie je velmi zaskočena a daleko složitěji se adaptuje v novém uzavřeném prostoru. Dívky tak přicházejí z domova svých rodičů i z různých squatů po celé republice. Stává se, že přicházejí děvčata v pokročilém stupni těhotenství.

Následně je dívka přijímána sociální pracovníci, popř. jinou pracovníci etopedického oddělení, která ji uvádí na výchovné oddělení, kde ji přebírá vychovatel ústavu, který postupně sděluje všechny potřebné informace o ústavu a jeho řádu. Než dívka vstoupí do kolektivu ostatních vrstevnic, z hlediska bezpečnosti ostatních klientek je zapotřebí individuálního rozhovoru s psychologem a lékařské vyšetření. Po tomto absolvování se zapojí do své první výchovné skupiny, která čítá 4-8 dívek.

1.1 Organizace ústavu

Organizačně je diagnostický ústav v Praze Hodkovičkách rozdělen do pěti oddělení a dalších pododdělení: oddělení A (pododdělení AI, A2, A3), oddělení B (B1, B2), oddělení C (C1, C2) a oddělení D, jenž je určeno pro profesní

přípravu. Do ústavu patří také oddělení M, což je oddělení pro nezletilé matky s dětmi a těhotné.

1.1.1 Jednotlivá oddělení

Oddělení A je oddělením primární diagnostiky. Jeho cílem je vypořádat se s minulostí. Na přijatelné úrovni má dívka analyzovat vztahy a vazby minulého mikroprostředí, adjektivně klasifikovat významné osoby a hodnotit je kritérii sociálních a morálních hodnot. Hledá se společně motivace pro změny v oblasti sociální a psychické. Toto vše se děje pod přímým dohledem vychovatele. Dívka neopouští svou výchovnou skupinu ani areál ústavu. Jsou povoleny návštěvy rodičů, které probíhají pod diskrétní kontrolou pracovníků ústavu. Během této doby pracovníci psychologické a etopedické péče stanoví individuální program pro dítě, začínají spolupracovat s rodiči. Pobyť na tomto oddělení trvá zpravidla 10-16 dnů.

Oddělení B je orientováno na současnost. Je potřeba, aby si dívka zafixovala představy o společnosti, o svém místě v ní, uvědomila si „kdo jsem a čím jsem ve společnosti“. V kolektivu vrstevnic je již adaptována, dokáže zhodnotit své činy před skupinou. Zde dívka pobývá standardně po dobu dvou týdnů. Těžiště je stále ve skupinové činnosti za dohledu vychovatele uvnitř ústavu. Společně s výchovnou skupinou jsou povoleny tematické vycházky a návštěvy rodičů jsou volnější (možnost i mimo areál).

Oddělení C je terapeuticky zaměřeno na budoucnost. Převládá již individuální činnost za diskrétního dohledu vychovatele. Dívky jsou vedeny k samostatnosti, k autoregulaci, morální stabilitě. Návštěvy jsou povoleny i mimo areál ústavu, dívky mohou i na samostatné vycházky. V této fázi pobytu je vypracovaná závěrečná diagnostika dívky. Pobyť na tomto oddělení je zpravidla nejdelší. Dívky čekají na řešení soudu, popř. povolení dlouhodobé propustky z ústavu. Nedá se časově určit doba pobytu, individuálně 2-10 týdnů.

Oddělení D je oddělením profesní přípravy. Dívky pobývají v jiné budově, navštěvují střední školu nebo pracují. Je doba stabilizace a korekce nových pracovních a rodinných vztahů, adaptace ve školním nebo pracovním prostředí.

Pracovníci ústavu jim poskytují diskrétní dohled, sociálně právní pomoc, obnovení a upevnění vztahů a komunikace s rodinou. Dívky dodržují jiný řád než v kmenovém ústavu, je daleko volnější, je jim dána důvěra a možnost svobodného znovurozhodování. Zde dívky bydlí po dobu jejich studia, a to do dovršení 18 let, v případě jejich potřeby mohou zůstat do 19 let.

Oddělení M je určeno pro nezletilé dívky, které otěhotněly nebo již porodily dítě. Také jim je nařízena ústavní nebo ochranná výchova. Proto musí být umístěny do speciálního výchovného ústavu, kde mohou pobývat neodděleně od svých narozených dětí, a to až do dovršení plnoletosti.

1.2 Organizace činností v diagnostickém ústavu v Hodkovičkách

V rámci diagnostiky a reedukace jsou dívky během každého dne zaměstnány. Z důvodu potřebné izolace od okolního světa je dívkám poskytována péče uvnitř budovy ústavu. Každé oddělení má pravidelný denní řád a během týdne plní rozpis činností, ve kterém se střídají naukové, terapeutické činnosti a sociálně psychologická propedeutika. K naukovým patří matematika, český jazyk a literatura, dějepis, zeměpis, rodinná a zdravotní výchova, nauka o společnosti, mravní výchova, výchova k ekologickému myšlení, vaření (pouze teoreticky), k terapeutickým pracovní výchova, výtvarná výchova, tělesná výchova, dramatická výchova, komunikativní dovednosti.

Všechny činnosti vedou nejen k aktivnímu zaměstnání dívek, nýbrž hlavně k jejich poznávání. Vychovatel či etopedický pracovník naváže snově přichozí klientkou kontakt a během práce a hovoru nahlíží do jejího mikrosvěta, vnímání, postojů, životních názorů, jak umí řešit situace, zvláště pak zátěžové ve skupině, jak čelí konfliktům, jak prožívá radost. Během delšího pobytu na oddělení může vychovatel vystopovat změny v myšlení dívky, získávání jejího kritického náhledu na situaci („Proč jsem vlastně tady?!“), změny v postoji ke své rodině, rodičům, studiu, kamarádkům, partě, k životním hodnotám.

1.2.1 Aktivity, při nichž lze užít prvky dramatické výchovy

Prvky dramatické výchovy lze využít takřka ve všech společných činnostech. V následujících řádcích uvedu ty, ve kterých jsou nejznatelnější. Zároveň tyto aktivity rozvíjejí estetický a citový rozvoj dívek.

Komunikativní dovednosti

Obsahem této činnosti jsou různé situace, která klientka prožívá uvnitř i mimo ústav: kultura osobního projevu, používání intuice, zvládání konfliktních situací. Cílem je pak zdokonalení schopnosti spisovně vyjádřit své myšlenky, nápady, vyzkoušet si různé způsoby vyjadřování podle rolí ke kterým patřím, naučit se klást otázky, vyzkoušet si neverbální dorozumívání a seznámit se s tím, co o nás některá neverbální gesta prozrazují, zjistit jakou roli hraje intuice a empatie v našem životě a do jaké míry se jí řídíme a učíme. Na základě toho pak sdělení, jak ostatní klientky vnímají jedna druhou. Učit se předcházet zbytečným konfliktům, vést v nich konstruktivní komunikaci. Pro vychovatele je tato činnost důležitá také pro navázání kontaktu s dívkami, zjišťuje jejich emoční prožívání, reakci na jednání ostatních, schopnost tolerance. Jde spíše o osobnostně sociální výchovu, při níž využíváme prvky dramatické výchovy.

Výtvarná výchova a ergoterapie

Cílem je zjistit úroveň představivosti jednotlivých klientek, schopnost vyjádřit se výtvarně, jak jsou pečlivé, vytrvalé při práci, jakou mají fantazii, cit pro tvar a barevnost, jak se soustředí na daný úkol, úroveň jejich jemné motoriky. Obsahem jsou koláže, práce na dané téma, malování na kameny, výroba užitkové keramiky a dekorativních předmětů. Tato výtvarná činnost slouží jako předpříprava na další dramatickou činnost (kulisy, rekvizity, výchozí obraz).

Literární výchova

Obsahem výchovy jsou pohádky, báje, pověsti. Cílem pak je procvičování plynulé četby a kultivovaného přednesu, schopnost vnímat obsah přečteného a jeho interpretace písemná či ústní, soustředěnost, zjišťování znalostí literatury a autorů, zpětný pohled do dětství, zájem o literaturu vůbec. Na těchto lekcích můžeme vnímat literaturu jako samostatný výukový předmět zaměřený pouze na jazyk a

sluh. Pro dramatickou hru a improvizaci však může být literární dílo námětem jako celek nebo pouze určitý motiv či postava z literární předlohy, nebo si můžeme literární dílo upravit podle potřeby.

Hudební výchova

Cílem je seznámení se s hudebními žánry, zjišťování oblíbených hudebních směrů a interpretů formou poslechu, výkladu, procvičování zpěvu a paměti, případně doprovodu na hudební nástroje, zjištění jaké pocity v nás která hudba vzbuzuje, vyzkoušet si pocit uvolnění se při společném zpěvu. Dívky tak mají možnost vyjádřit svůj postoj k tradicím a folklóru, své hudební nadání, schopnost vyjádřit svůj postoj, míru pozornosti, celkový přehled a vztah k hudbě. Hudba a písničky dotvářejí některé dramatické chvíle.

1.2.2 Komunita a další volnočasové aktivity

Komunita

Mezi každodenní činnost patří společné sezení. Ráno před zahájením dne je to sezení všech dívek přítomných v ústavu společně se všemi toho dne sloužícími vychovateli a etopedickými pracovníky, kdy se dívky dovídají, co je toho dne čeká, jaký budou mít daný den program. Řeší se zde problémy skupin i jednotlivců. Toto sezení vedení vedoucí vychovatelka.

Večer po skončení společného programu je pak další sezení, tentokrát v komornějším obsazení, sezení pouze jedné výchovné skupiny. Probíhá hodnocení celého dne. Každá z dívek může uvést, co se jí na celém dni nejvíce líbilo, co se jí nepovedlo. Vychovatel hodnotí každou dívku zvlášť, podle uvážení jí sdělí, jaké hodnocení obsahuje zápis v jejím pedagogickém deníku. Na základě dívčiny potřeby jsou možné i individuální pohovory.

Volnočasové aktivity

O víkendu a každý večer po skončení programu a hodnocení mají klientky možnost po domluvě s vychovatelem trávit volný čas podle vlastního uvážení a

zájmu: poslechem jimi zvolené hudby, sledováním televize, čtením časopisů podle vlastního výběru, společnou hrou, psaním dopisů.

1.2.3 Cíle, témata a metody dramatické výchovy v diagnostickém ústavu

Dramatická výchova v ústavu má pomoci překonávat zábrany v novém prostředí, v novém kolektivu, klientka by se měla uvolnit, pobavit se. Do zařízení přicházejí dívky rozmanité, vztahy jsou velmi nehomogenní. Pedagog vynakládá úsilí, aby vytvořil kolektiv s příjemným klimatem pro adaptaci a následnou práci.

Cílem výchovy je pracovat s klientkami ve skupině, prohloubit jejich vzájemné vztahy i důvěru k pedagogům, překonávat zábrany v novém prostředí, v nové skupině, uvolnit se, pobavit se, naučit se efektivněji komunikovat, pracovat s vlastním tělem, lepší strategii při řešení nepříjemných nebo nebezpečných situací v bezpečném prostředí, vytvořit u dívek vztah k uměleckým hodnotám, prohloubit estetické cítění, podporovat je a rozvíjet v nich kreativitu, verbální i neverbální komunikaci, rozšířit slovní zásobu. Dívky se učí přizpůsobovat se možnostem jiných, sociálně silnější pomoci slabším, pomoc se tak stává i motivací. Vychovatelé mají možnosti v dramatické činnosti více poznat a posunout dál osobnostní vývoj dívek, prolomit jejich nejistotu, pasivitu, zkrotit dominanci, získat zdravé sebevědomí, obohatit obrazotvornost, zlepšit schopnost komunikovat. Dívky se učí vyjádřit a samy hodnotit své prožitky. Pro vychovatele je důležitá zpětná vazba, co během her a improvizací dívky prožily.

Specifickým cílem v diagnostickém ústavu je zjistit, jaký má klientka vztah ke skupině, míru jejího emočního prožívání, její schopnosti spolupracovat s druhými, schopnost uvolnit se (i za použití vulgarismů, zvýšení hlasu), jaký má celkový projev a vystupování, pozorovat metody, jakými se dívka ve skupině prosazuje, posoudit zaujetí a prožívání té které role, schopnost vžít se do ní.

Téma dramatickovýchovné činnosti je nutno vždy přizpůsobit dané aktuální skupině. Vychovatel proto nabízí dívkám témata a motivuje skupinu k dramatické činnosti. Dívky hrají společenské hry s dramatickými prvky, vstupují do role a ztvárňují své i cizí životní situace (např. doma: vztahy dítě rodič, školní záležitosti, vztahy v partě ...), pracují s literárními texty (pohádky, básně), které dramaticky reprodukuje, vytvářejí krátké scénky, skeče. Dívky si tak mohou vybit své emoce, i za použití vulgarismů, zvýšení hlasu, vstoupit do role v bezpečí umělého světa. Vychovatel klade důraz na otevřenost a autentičnost projevu.

Vychovatel během dramatické výchovy využívá různé metody dramatické výchovy. Vychovatel plánuje do dramatických bloků různá cvičení pohybová, uvolňovací, rytmická, mluvní (vzhledem k věku dívek je obtížné v některých skupinách tyto realizovat). Volí hru v roli, kdy dívky „vstupují do bot druhého“, a fikci - hry na „jako“ a „kdyby“. Dalším důležitým prvkem metod dramatické výchovy jsou situace, kdy dívky řeší vztahy pro jejich naléhavost a ty navíc bývají spojeny s konfliktem nebo překonáváním překážek či potíží. Pro skupinu, která má už nějakou zkušenost s dramatickou výchovou, je vhodné připravit náročnější úkol improvizace.

Stejně jako i v jiných činnostech je důležité dívkám detailně zadat úkol, představit „danou okolnost“, tedy uvést: a) kdy a jak dlouho, b) kde, na jakém místě, v jakém hmotném prostředí, dějišti, s jakými vlastnostmi, c) za jakých fyzikálních podmínek situace - světelné, tepelné, d) jaký pohyb se na situaci podílí, e) jaké jsou sociální složky situace — počet, věk, pohlaví, sociální pozice a role, povolání, charakteru všech osob.

2 Dramatickovýchovné lekce v diagnostickém ústavu

Dramatická výchova je využívána na odděleních A a B. Každé oddělení má v rámci diagnostiky své poslání, proto jsou lekce na odděleních vedeny rozdílně.

Na oddělení A je dramatická výchova součástí odpolední činnosti jednou za týden, hodinová dotace této činnosti jsou 2,5 hodiny. Počet dětí je velmi nepravidelný, vychovatelé se snaží děti rozdělit do skupin tak, aby počet nebyl nižší než 6 a zároveň ne vyšší než 12. Proto někdy probíhá dramatická výchova paralelně i ve dvou klubovnách. Většinou během těchto setkání jsou využívány průpravné hry a cvičení, např. formou společenských her Kufr a Aktivita.

(Pravidla hry Kufr: Hráči jsou rozděleni do skupin, každá skupina má minimálně 2 hráče. Jednomu z hráčů vedoucí hry v časovém limitu ukazuje kartičky, na kterých je napsáno jakékoliv podstatné jméno. Hráč má svému spoluhráči vysvětlit tento pojem tak, aniž by použil kořen ukázaného slova a v co nejkratším čase. Kolik pojmů v časovém limitu vysvětlí, tolik získává družstvo bodů. Pokud omylem užije během vysvětlování kořen slova, ztrácí skupina bod.

Pravidla hry Aktivita: Je to stolní hra. Hráči se rozdělí do skupin, ve skupině jsou minimálně 2 hráči. Hra obsahuje herní plán a kartičky, na kterých jsou napsány v 6 řádcích (A-F) různé pojmy a termíny. Jeden z hráčů skupiny si vezme jednu kartičku a podle polohy figurky na herním plánu (A-F) vysvětluje pojem na kartičce, a to kresbou, slovně nebo pantomimicky za použití pouze citoslovců. Při slovním vysvětlování nesmí použít opět kořen vysvětlovaného slova a časově limitován. Pokud slovo spoluhráč neuhádne, skupinka nedostává bod, pokud ano získává počet bodů uvedený za pojmem na kartičce. Některé pojmy hráč vysvětluje všem hráčům.)

Tyto hry jsou dívkami oblíbené. Nejsou příliš náročné, proto dívky, které se zatím příliš neznají a aktuálně řeší svou nečekanou situaci, dokáží soustředit na pevně daný úkol. Do her jsou vychovateli pobízeny, nikoliv však násilnou formou. Pokud nemají chuť hrát, teprve se aklimatizují, stydí se, vychovatelé pro ně hledají jinou činnost - jako např. měření času, zapisování apod.

Během dramatické výchovy na oddělení A však dívky poznávají i jiné hry a činnosti, dva příklady uvádím v následujícím, a to jako Hodina A a Hodina B.

Oddělení B je již o něco uvolněnější, proto dramatické výchově je věnována větší hodinová dotace. Lekce probíhají jednou za týden, a to zhruba v pětihodinovém pásmu. Těmto lekcím se věnuje jeden pověřený vychovatel ústavu. Poprosila jsem ho, aby mi sdělil své metody, jak lekce vede, své dosavadní zkušenosti, a v následující kapitole jsem je zaznamenala.

2.1 Dramatická výchova na oddělení B, popř. C

Dívky na dramatickou výchovu tento pověřený vychovatel zve, jdou na ni jen ty, které se těší, chtějí pracovat, nikdy žádnou nenutí. Pokud je zájemců na oddělení B málo, pozve dívky z oddělení C, které dramatickou výchovu ve svém rozpisu činností již nemají. Za optimální počet hráčů považuje skupinu 8 až 10 děvčat.

Na setkání si připraví tři témata (pohádku, aktuální problém skupiny, vztahovou situaci) a dvě až tři formy, jak dívky zaměstnat. Ke konkrétní skupině téma vybere, rovněž i formu. Stává se, že dívky samy vymyslí i své téma (ne všechna jimi navržená témata jsou vhodná, časté jsou drogy a agrese).

Je-li ve skupině napjatá atmosféra, nejlepší je zvolit pohádkovou rovinu, zadat role, kde se dívky musí vžít role a svůj stav tak ventilují do postav, často si vyřeší problém, aniž by o něm aktivně přemýšlely. Zpočátku dívky chtějí práci přesně určit, naplánovat. Je potřeba motivovat, vybízet a dát tak prostor pro vlastní fantazii dívek, přemýšlení, vlastní invenci. Samy si musí hledat způsob, jak vyřešit situaci, která je v nich. Pokud se jim samostatná práce vydaří, jsou rády, že tvořily samy. Stane se, že dívky odmítají jakoukoliv spolupráci, jsou drzé a arogantní. Pak se „zruší“ dramatická výchova a celý program je důsledně nahrazen výukovým blokem. Naštěstí se toto stává výjimečně.

Lekce probíhají ve dvou blocích, vždy jsou přítomni minimálně dva vychovatelé. První část je přípravná. Pro vychovatele je velmi náročná nejen ve vysvětlování práce, ale hlavně v motivaci. Do ústavu přicházejí většinou dívky,

které o nic nemají zájem, nechce se jim nic nového tvořit, nemají potřebné školní znalosti, jejich osobní život je velmi pasivní, nekreativní. Vychovatelé společně s děvčaty zvolí téma, rozdělí si, jak a co budou dělat. Rozdají se role, vytvoří se kostra scénáře, příběh se zasadí do konkrétních obrazů. Během této přípravy zjistíme, co kdo bude potřebovat, píšeme si, jaké připravíme kostýmy, rekvizity. Vychovatelé se aktivně zapojují, vstupují do rolí, dívky pak ztrácejí rychleji ostych.

Ve druhé části pak dívky s vychovateli realizují svůj projekt. Vychovatelé konečný produkt natáčejí na videokameru, aby se dívky mohly vidět a samy zhodnotit své dílo. Celý projekt se nezkouší, jen některé scény (záleží na skupině, chtějí-li zkoušet), hraje se naostro, hned na kameru. Před koncem bloku se všichni sesednou na klubovně a dívají se na svou „práci“. Důležité je si popovídat o svých prožitcích během přípravy i během hry samotné.

Na mou otázku, zda by bylo možné a vhodné věnovat se dramatické činnosti častěji než jednou týdně, mi vychovatel odpověděl, že pohyb dívek v jednotlivých odděleních je nepravidelný a rychlý, proto není možné, aby jednotlivé bloky na sebe navazovaly. (Dívky totiž jednak postupují v jednotlivých odděleních, během pobytu v ústavu začínají opět docházet do škol, tudíž se vracejí až večer, získávají propustky, kdy odjíždějí na návštěvu k rodičům, popř. se různými způsoby dostávají na tzv. útěky, odjíždějí do jiných výchovných ústavů.) Nejlépe pro zpětnou vazbu a prožití si výsledku vlastní práce je během jednoho dne projekt začít i skončit. Vzhledem k organizaci ústavu jsou možné pouze krátkodobé cíle. Jeden projekt jsme si dovolili protáhnout na celý týden, bylo to však organizačně velmi náročné (viz Muzikál).

S prostorem pro dramatickou výchovu je vychovatel spokojený, využívá pokoje dívek, chodby, schodiště ústavu, klubovny, tělocvičnu i exteriéry na zahradě.

Ve své práci klade důraz, aby divadlo vycházelo z přirozeností dívek, aby „byly“ a ne „hrály“. Rozhodujícím cílem pro něj není forma. Jde mu o to, aby dívky měly možnost se svobodně vyjádřit a měly dobrý pocit z vlastní tvorby. S dívkami se chce zabývat jejich emocemi, výrazem emocí, průběhu emocí, vývojem emocí.

3 Průpravné hry a cvičení na osobnostní a sociální rozvoj

3.1 Příprava hodiny A

Plán „Hodina A“

Příprava na hodinu: délka trvání cca 2,5 hodiny
pro asi 5-8 děvčat oddělení A
ve věku 15-18 let
setkání první, skupina se zná 1-7 dní (organizace ústavu)

Pomůcky: velký šátek a předměty na kimovku, kniha, popř. časopis, výtvarné koláže na téma „Kdo jsem“, kytara, zpěvník, Orffovy nástroje.

1. Přinesená věc

Vyzvu dívky, aby si přinesly jednu věc. Pak se jich zeptám, proč si zvolily právě tu. Mají možnost poprvé se projevit. Přinesenou věc umístí dívky na stolek v místnosti (viz kimovka).

2. Hra na drby

Rozdělím děvčata do 2 skupin.

Z každé skupiny zůstane v místnosti jedna, ostatní vyjdou z místnosti ven. Děvčatům v místnosti přečtu nejlépe epický úryvek (z novin nebo knihy - např. nějakou zajímavou aktuální událost týkající se jejich vrstevníků nebo část pohádky, epickou báseň).

Privolám další dvě dívky, každou z jiné skupiny. První dvojice dívek přeřiká přečtený úryvek příšlým dívkám.

Privoláváme postupně další dívky, až k poslední dvojici. Poslední dvojice má za úkol ústně či písemně interpretovat přečtený úryvek.

3. Kimovka

Z přinesených věcí (viz 1. bod) kimovka. (každá věc se váže k jedné dívce, lepší zapamatování si)

V dalším kole: Z přinesených věcí něco odeberu a něco přidám.

4. Černošská píseň

Naučíme se černošskou píseň.

Sija hánba sija němkenko
Sija hanba sija němkenko.:/
Sija hanbá oó
Sija habá sija němkenko.:/

5. Koláže

Přinesla jsem výtvarné koláže, které dříve vytvářely jiné dívky, než mám aktuálně ve skupině. Z obrázků dívky čtou, jaká byla dívka, co koláž dělala.

6. Myšlenky

Skupina si vybere z koláží jednu fiktivní dívku, která se stává hlavní hrdinkou hry. Skupina zapíše, jak se fiktivní hrdinka jmenuje, z jaké je rodiny, jaké má životní hodnoty, jaký je její životní styl. Někdo ze skupiny, popř. vychovatel se stává hrdinkou, která si sedá zády ke skupině.

Vychovatel hrdinku zasadí do určitého místa, situace a času (např. je sobota a hrdinka je doma, rozhoduje se, jak volný den naplní).

Skupina se stává jejím svědomím, říká nahlas myšlenky, které se mohou honit hlavou hrdinky (co bude dělat, s kým, proč)

(Diagnostický cíl: Hrdinkou je většinou dívka, která má stejné problémy jako naše klientky. Drogy, prostituce, alkohol, gamblerství, útěky z domova, záškola Dívky tak přemýšlejí jakoby samy za sebe, mohou se vracet v myšlenkách do své minulosti.)

Je potřeba dávat pozor, aby se žádná z nich nedostala do nějaké těžké psychické situace!!! Nejde o psychoterapii s přítomností psychologa!!!

7. Písničky

Může nastat napjatá atmosféry z „Myšlenek“. Pro odlehčení situace černošská píseň + další písně.

3.2 Realizace a zhodnocení hodiny A

Realizace „Hodina A“

Během této činnosti s námi pracovala praktikantka z Evangelické akademie v Praze.

1 • Přinesená věc

Dívky si bez přípravy přinesly s sebou jednu věc. Většinou to byla právě taková, kterou měly v kapse nebo někde v pokoji na stole, nad výběrem se nezamýšlely.

Po „představení“ své věci (Celení lůj, obrázek, dopis ...) položily přinesené na stůl v klubovně.

2. Hra na drby

Dívky v tomto věku nechtějí hrát nějaké uvolňovací hry, proto jsem zvolila tuto hru, při které se musely alespoň přemísťovat.

Děvčat bylo 8; (během hry si jednu odvedla psycholožka, sdělila jí, že za dva dny odjíždí do výchovného ústavu, dívku tak úplně vyloučila ze her, nemohla se už na žádnou z následujících činností soustředit;) rozdělila jsem je po domluvě s nimi na dvě skupiny.

Z každé skupiny zůstala v místnosti jedna, ostatní vyšly z místnosti ven na chodbu (pod dohledem praktikantky). Děvčatům v místnosti jsem přečetla asi čtvrtinu pohádky Sobecký obr od Oskara Wilda.

Přivolala jsem další dvě dívky, každou z jiné skupiny. První dvojice dívek přeříkala přečtený úryvek příšlým dívkám.

Postupně jsem přivolávala další dívky. Ta skupinka, ve které prakticky pracovaly 3 dívky, měla interpretaci zapsat, skupinka, kde byly 4 dívky, ústně převyprávět. Pak jsme přečetly zapsané. Přečetla jsem všem dívkám původní zadání. Porovnal jsem s úsměvem, jak se jim interpretace nedařila.

Vyzkoušely jsme proto tuto činnost ještě jednou. Tentokrát si daly více záležet i na detailech. Výsledek byl o mnoho lepší.

Protože dívky zajímala celá pohádka, dočetla jsem jim celou.

3. Kimovka

Z přinesených věcí (viz 1. bod) jsme si v již vytvořených skupinkách zahrály kimovku. Velmi dobře si předměty pamatovaly, každý přiřadily k jedné dívce.

Pak jsem 2 předměty odňala a 4 přidala. Výsledky byly horší, jedna skupina tři chyby, druhá dvě.

4. Černošská píseň

Před další činností, při které jsem předpokládala napětí, jsme se naučily novou písničku, černošský spirituál, při kterém jsem dívkám rozdala orfovy hudební nástroje. Většina dívek se však nedokáže soustředit na text i na samotnou hru, takže dívky více zpívaly než hrály.

Sija hánba sija němkvenko

Sija hanba sija němkvenko.:/

Sija hanbá oó

Sija habá sija němkenko.:/

Text byl z počátku těžký vůbec na přečtení (zapsaly jsme ho na tabuli), ale posléze se uvolnily i pohupovaly celým tělem (šly jsme s praktikantkou příkladem).

5. Koláže

Přinesla jsem 3 výtvarné koláže, které vytvářely klientky, jež pobývaly na našem oddělení zhruba před 2 měsíci. (Žádná z autorek koláží již v ústavu nebyla.) Z obrázků dívky četly charakteristiku autorek, jejich problémy, rodinné kostelace, volnočasové aktivity, popř. i školní orientaci.

6. Myšlenky

Vybraly jsme si jednu z koláží, fiktivní dívku jsme pojmenovaly Sandra. Na papír jsme si zapsaly, co jsme z koláže vyčetly. Dívky byly velmi negativně založeny, takže ze Sandry udělaly dívku žijící v neúplné rodině pouze s matkou a bratrem, otec zemřel. Nepracuje, je vedena na úřadu práce, nechce se jí studovat ani pracovat. Přivydělává si prostitucí, v 10 letech byla znásilněná. Bere drogy, pervitin a THC, kouří cigarety. Má kamarádky. Děj byl situován do jednoho všedního dne, dívka se rozhoduje, co bude dělat. Vybidla jsem je, aby si naslouchaly.

Jedna z klientek (velmi temperamentní, dominantní, vůdčí) dobrovolně zahrála Sandru. Sedla si na taburet, zády k ostatním dívkám.

Zpočátku skupina měla problémy být „myšlenkami“, dívky mluvily v 3. osobě. Upozornila jsem je, že jsou myšlenkou, proto mluví přímo k Sandře. Sandra zase měla tendenci s dívkami polemizovat o jejich návrzích, radit jim, co mají říkat atd. Upozornila jsem ji, že má mlčet. Bylo zajímavé poslouchat, co dívky vymýšlejí. Sandra se pohádala s matkou. Jedna z dívek se chtěla matce omluvit, záleželo jí na dobrém vztahu, další z dívek na matku nebrala žádný ohled. Pak to byl boj s prostitucí a s tím nemít peníze na drogy. Toto bylo hlavní téma: drogy, „už abych si dala“. Ve chvíli, kdy dívky sklouzly hlavně k této potřebě, nerozvíjely nic dalšího, zastavila jsem je.

Povídaly jsme si pak o jejich pocitech. Nejvíce se vyjadřovala klientka Sandra. Říkala, že pro ni bylo hodně těžké jenom poslouchat a vůbec se nebránit návrhům myšlenek. Pochválila jsem dívky, že se snažily v některých případech

na sebe navazovat, že si naslouchaly, zvláště když šlo o vztah k matce. Naštěstí dívky tuto hru příliš citově neprožívaly, žádná nebyla psychicky „rozhozená“.

7. Písničky

Dívky byly unavené, proto jsme vzaly kytaru a zpěvníky a zpívaly po zbývajících 20 minut oddychové písně, které samy vybíraly.

3.3 Příprava hodiny B

Plán „Hodina B“

Příprava na hodinu: délka trvání cca 2,5 hodiny
pro asi 5-8 děvčat oddělení B
ve věku 15-18 let
ná dramatické výchově setkání první, skupina se zná 1-7 dní

Pomůcky: 2-4 šátky na zavázání očí, balicí papír, fixy nebo pastelky, cedulky se jménem postavy či zvířete, zadání pro Operace srdce

1. Živé obrazy - rozcvičení se, protáhnutí těla

Rozdělím dívky na dvě skupinky 2-4. První skupina má zavázané oči, druhou skupinu vyzvu, aby vytvořila libovolné sousoší (nejlépe propletené končetiny). Až je sousoší vytvořené, skupina se zavázanýma očima k němu přistoupí, osáhá si ho (haptické cvičení), jednotlivé dívky si zapamatují postoj své „sochy“. Pak se sousoší rozestoupí, po sundání šátků se první skupina pokusí sousoší znovu vytvořit.

2. Zaznamenání zvuků

Opět pracujeme ve skupinkách. Každá dostane arch balicího papíru a fixy nebo pastelky a v prostoru si zaujme nějaké místo, dostatečně vzdálené od druhé skupiny. Na nějakou dobu, cca 5 minut, budeme v místnosti zcela potichu a naslouchat zvukům, které se v našem okolí ozvou. Pak tyto zvuky budeme zakreslovat na arch papíru. Nesmí se však zakreslit nosič tohoto zvuku. Zvolíme si různé tvary, barvy zvuku, velikost zakresleného. Po zanesení zvuku na papír se všichni sesedneme a budeme „číst“ z jednotlivých archů zvuky. Skupina, z jejíhož archu je právě čteno, zcela mlčí, naslouchá čtenému. Až na

závěr se k rozluštění vyjádří, zhodnotí, co bylo přečteno dobře, popř. co se nepovedlo dobře rozšifrovat.

3. Kdo jsem?

Na záda dívek připevní cedulky se jménem (mám připravené cedulky - Hurvínek, Křemílek, Červená Karkulka, Rumburak, Krakonoš, Rumcajs, Maxipes Fík) tak, aby nevěděly, „kdo jsou“. Další ze skupiny si přečtou jméno postavy a napovídají charakteristické vlastnosti postavy, situace, ve které se postava může nacházet a další insignie. Náповědy jsou zpočátku méně nápadné, aby dívka postavu neuhádla hned a měly všechny dívky šanci se zapojit s nápovědami.

Př. Červená Karkulka - máš košíček, jdeš lesem, trháš kytičku, máš babičku, potkáš vlka

4. Operace srdce

Každá dívka má před sebou zadání na pracovním listu „Operace srdce“.

„Jste tým chirurgů. Musíte udělat důležité rozhodnutí. Šest pacientů čeká na transplantaci srdce. Momentálně je k dispozici jeden dárcce. Všichni níže uvedení pacienti jsou připraveni na operaci. Kterého pacienta vyberete a proč? Váš tým se musí dohodnout pouze na jednom kandidátovi. Každý může zformulovat svoje stanovisko, ale předtím si musí ověřit, zda správně pochopil názor předcházejícího člena tím, že ho zopakuje jinými slovy. V obou případech - i když se shodujete nebo neshodujete s názorem předcházejícího člena, je nutné parafrázovat myšlenky.

Pacienti:

I. Světoznámý chirurg

II. Dvanáctileté děvče židovského původu, talentovaná hudebnice.

III. Katolický kněz, 35 let.

IV. Těhotná mladá žena, 17letá, svobodná.

V. Muž - dělník, 23letý, živitel rodiny.

VI. Vědecká pracovnice - úspěšná v léčbě AIDS, 35letá, lesbička."

Na začátku si dívky přečtou text samy, pak si ho přečteme nahlas společně. Začne diskuse, komu jako tým chirurgů budeme transplantovat srdce. Rozhovor bude tak dlouhý, dokud se neshodneme na jednom pacientovi. V případě, že nebude možná shoda, rozhovor bude ukončen před sjednocením názoru. Důležité je, aby se dívky učily parafrázovat názor předcházejícího mluvčího skupiny a neskákaly si do řeči.

Na závěr shrneme jednotlivé činnosti a řekneme si, která se komu líbila, ve které roli se cítil dobře. Všem dívkám dám prostor k vyjádření se, pokud některá bude dlouho mlčet, přímo se jí zeptám. Při reflexi budu dbát, aby se dívky v hodnocení respektovaly, naslouchaly jedna druhé a neskákaly si do řeči.

3.4 Realizace a reflexe hodiny B

Této činnosti se zúčastnilo 5 dívek oddělení A. Jedna z nich byla viditelným outsiderem. Ji tato skutečnost nevadila, skupina ji tolerovala, avšak do svého dění nijak nelákala.

1. Živé obrazy

Dívky se rozdělily na dvě dvojice, pátou dívku (viz výše) jsem poprosila o spolupráci - zavázání očí, přivedení „slepé“ k sousoší.

První sousoší se z počátku ostýchalo, pak vytvořilo docela jednoduché sousoší. Přivedly jsme k nim slepé dívky. Ty si sousoší ohmatalo, na mou radu si každá vybrala jednu sochu. Když si byly jisté, že vědí, jak je sousoší vytvořeno, sňaly si šátky a samy vytvořily kopii sousoší. Podařilo se jim to.

Následně se dvojice vyměnily. Druhé sousoší již bylo náročnější, bylo vidět, že dívky nad ním více přemýšlely, když věděly, o co jde. Rovněž druhá dvojice dobře, přestože končetiny byly hodně propletené, včetně prstů, kopírovala sousoší.

2. Zaznamenání zvkň

V těch dvojicích, ve kterých dívky ztělesňovaly sousoší, zůstaly. Pátou dívku jsem vyzvala, aby se přidala k některé dvojici. Toto odmítla, chtěla pracovat sama. Souhlasila jsem. Žádná z dvojic ji nepozvala ke spolupráci. Skupiny si vzaly arch papíru, fixy, v klubovně si našla skupina každá místečko. Vyzvala jsem je k mlčení a naslouchání zvuků. Ztišení se dělalo zpočátku dívkám problémy, pak se do ticha opravdu zaposlouchaly. Když jsem měla dojem, že jejich koncentrace je u konce, ticho jsem přerušila. Vybídla jsem je, aby zvuky daly na papír. Tato činnost pro ně byla velmi náročná. Nevěděly si se zadáním rady. Potřebovaly hodně povzbuzování, trochu i napovídání v připomnění si jednotlivých zvuků. Na každém archu se objevil mezi zvuky i nosič zvuku. Poprosila jsem je tedy, aby tento zvuk ještě překreslily. Dívky zakreslily méně zvuků, než jsem já sama sluchem zaznamenala.

Pak jsme tyto zvuky „četly“. Myslím, že se jim toto čtení dařilo.

Velmi mne překvapila dívka, která pracovala sama. Nepatří mezi studijně nadané a práce jí jde velmi pomalu. Zakreslila jen 4 zvuky (z 10 možných), avšak se dvěma si velmi vyhrála a precizně je zaznamenala.

3. Kdo jsem?

Na záda dívek jsem připevnila cedulku se jménem pohádkové postavy. Tato hra byla oddechová, přestože je možné ji zařadit mezi dětské hry, dívky bavila. Náповědy postupně dávkovaly tak, aby hádající dívka musela opravdu přemýšlet. Všechny pohádkové bytosti dívky znaly a uhádly.

4. Operace srdce

Rozdala jsem dívkám pracovní listy, individuálně šije přečetly, pak jsem jednu vyzvala, aby text přečetla nahlas.

Poté jsem vstoupila do role jednoho z chirurgů a jako první jsem navrhla, komu dáme srdce. Spontánně se ke mně přidávaly další dívky. Když začaly postupně vyjadřovat své priority, vystoupila jsem z role a nezasahovala do jejich diskuse. Původní postoje dívek byly: jedna chtěla zachránit židovskou dívku, další muže živitele rodiny, pak vědeckou pracovníci, dvě těhotnou mladou ženu. Postupně se čtyři shodly na těhotné ženě, jen jedna stále trvala na vědecké pracovníci. Tři dívky se do rozhovoru zapojily jen na vyzvání, za to zbývající dvě se tak rozbouřily, že málem došlo k hádce. Skupina se na jednom pacientovi neshodla.

Opět jsem vstoupila do role chirurga a snažila se vést své „kolegy“ k jednomu závěru. Dívky se neshodly, proto jsme všechny vystoupily z role a dívka, která trvala na zachránění vědecké pracovnice, nadále tvrdohlavě nechtěla změnit své stanovisko, aniž by uváděla rozumné argumenty. (Tato dívka má dlouhodobé problémy s užíváním drog, možná právě tento životní styl ji vedl k záchraně člověka úspěšného v léčení AIDS.)

Po zpětném ohlédnutí se na jednotlivé etapy této lekce si uvědomuji, že příště v rámci hry Kdo jsem? dívky označím, popř. je vyzvu, aby se navzájem tajně označily nějakou konkrétní lékařskou disciplínou, abychom plynuleji přešly do poslední části Operace srdce.

3.5 Realizace pohádky „Princezna ze mlejna“

Na přípravě a realizaci se sešlo dohromady 10 dívek z oddělení B a C a dva vychovatelé. Pět dívek už dramatickou výchovu s vychovatelem absolvovalo (odd. C), druhá polovina se jí zúčastnila poprvé. Hodinu vedl vychovatel pověřený vedením dramatické výchovy.

A. Na začátku hledali téma. Dívky navrhovaly různá témata, tentokrát negativně naladěná: psychiatrická léčebna, rozvod, pohřeb. Vychovatel je vybízel k lepší náladě, navrhoval: řešení nějaké školní zápletky, kamarádství. Shodli se na pohádce; vybírali společně kterou. Dívky zjistily, že nejsou schopné dát dohromady děj pohádek.

Nakonec jakž takž daly dohromady děj pohádky Princezna ze mlejna. Skládaly dohromady text ústřední písničky. Rovněž jim selhávala paměť. Vychovatelka ji našla na internetu, text rozdala dívkám a nastala zkouška zpěvu. Při této činnosti se nálada dívek začala pozitivně měnit.

B. Pod vedením vychovatele došlo k rozdávání rolí. Dívky kupodivu samy hlásily, co chtějí hrát. Na dvě dívky a vychovatelku role „nezbyla“, byly obsazeny do pytlů a žab.

C. Sestavování scénáře. Vytvořili 12 obrazů, které určená dívka scénaristka zapisovala. Do tvorby byli zapojeni všichni, vychovatel jen dohlížel, popř. dodal

připomínku. Scénář obsahoval jen rozpracovaný děj, kde co bude, ne však jednotlivé dialogy.

D. Zkouška jednotlivých obrazů. Vymýšlely se a tvořily kulisy, kním se rozehrávaly obrazy. Dialogy si dívky aktuálně tvořily. Za pochodu vymýšlely kostýmy a rekvizity. Celková příprava trvala 2,5 hodiny.

E. Přestávka. Dívky si připravily kostýmy a po ústavu sháněly potřebné rekvizity.

F. Dívky se setkaly znovu v sále, kde hru připravovaly, a začaly hrát hru na ostro. Vychovatel jednotlivé obrazy natáčel na kameru. Upozornil je, že nebude natočený děj přehrávat, pouze zásadní chyby v ději a případné vulgarity (bohužel k nim během práce došlo 2x). Ve chvíli, kdy sám přebral roli, hru natáčela jedna z klientek. Hrály chronologicky podle děje. Toto trvalo asi 1 hodinu.

G. Po poslední scéně dívky uklidily rekvizity, kulisy a velmi se těšily na svou filmovou pohádku.

H. Přesunuly se do jiné místnosti s televizí. Ještě před shlédnutím společně hodnotily svou činnost, sdělovaly, co se jim líbilo, jak se do své role vžily, o svých pocitech ze hry a ze spolupráce. Divily se, jak jim ta dlouhá doba rychle utekla, byly dobře naladěny a těšily se ze svého výkonu.

I. Shlédnutí. Kamerové záběry trvaly asi 20 minut.

J. Na závěr jeden z vychovatelů hodnotil oba bloky, individuálně jednotlivé herecké výkony a jak se každá dívka zapojila do přípravy, pak jako celek. Dívky byly pochváleny. Z časových důvodů bylo hodnocení krátké.

Zpočátku lekce museli vychovatelé velmi motivovat dívky, aby se zapojily do hry a aby vymyslely samy svůj dnešní cíl. Když překonaly začáteční negaci, práce byla snadnější. Dívky se zapojily, dvě velmi aktivně, ostatní střídavě taky. Vychovatelé se taky osobně zúčastnili divadla. Mají zkušenost, že se dívky pak méně ostýchají. Po celou dobu byli vychovatelé ve střehu, povzbuzovali dívky, aby z nich chuť k práci nevyprchala. Svou naplánovanou činnost dovedli až do konce, jen závěr byl z časových důvodů omezen.

4 Muzikál

Přes náročnou organizaci jsme se dohodli s vychovatelem a vedením ústavu, že se pokusíme s dívkami napříč odděleními zrealizovat projekt muzikálu. Dívky z oddělení B a C jsme vyzvali k herecké účasti na muzikálu, oddělení A jsme pozvali do pěveckého sboru muzikálu.

4.1 Příprava vychovatelů

Dívkám jsem předložila svůj návrh. Téma muzikálu bylo příjezd do našeho ústavu, počáteční vnímání jeho atmosféry, na co všechno myslely, jak vnímají vychovatele i ostatní klientky, pracovní náplň času tráveného v ústavu, vzpomínky klientek, pracovní název byl „Dívka ze střední“.

Mnou navržené obrazy scénáře a písničky:

1. obraz - příjem do diagnostického ústavu
pobyt na příjmové izolaci, podání vstupních informací, sepsání šatního lístku
zpěv písničky „Slzy tvý mámy“, pouze dvě sloky
2. obraz - první kontakty s ostatními dívkami ze skupiny
otázky typu: jak se jmenuješ, odkud jsi, kolik ti je, za co jsi tady
písničky: U stánku, Nepslušné tenisky já mám, Nonstop
3. obraz - vzpomínky na dětství
písničky: Nevadí (frustrování rodiče), Když se narodíme, Klukem být, Chtěl bych být víc než přítel tvůj, Dlouhá noc, Podvod
4. obraz - pobyt v diagnostickém ústavu
co děláme, jak na sobě pracujeme
písničky: Dělán, dělán, Není nutno, Výrobky mléčné ...
5. obraz - vyhlídky do budoucnosti
co si přejí, jaké mají představy o své budoucnosti
písničky: Kdyby nám v komnatách, Hlídač krav, Kdepak ty ptáčku hnízdo máš, Zlaté střevíčky ...

Otázka byla, kdo z dívek se bude chtít zúčastnit tohoto projektu, zda bude jedna klientka hlavní hrdinkou nebo každý obraz bude mít svou hlavní hrdinku. Pak bylo potřeba propojit jednotlivé obrazy.

4.2 Podíl dívek na přípravě scénáře

Realizace projektu byla časově omezená, z organizačních důvodů již nastíněných a také kvůli plánované operaci vychovatele pověřeného vedením dramatické výchovy. S vedením školy jsme se domluvili, že premiéra muzikálu bude 8. února 2008. S přípravou s dívkami jsme začali přesně týden před ní.

Vyzvali jsme dívky z oddělení B a C, tedy s těmi, které měly nejvíce zkušeností s pobytem v ústavu, jestli by se chtěly herecky představit v originálním muzikálu. Dívky z oddělení A jsme" pozvali do pěveckého sboru. Dali jsme jim na rozmýšlenou sobotu a neděli. V pondělí se přihlásilo 8 děvčat, která byla ochotna dát svou energii do vytváření muzikálu jako herci, 9 jako zpěvačky.

Předložili jsme jim navržený scénář, se kterým mohly pracovat, měnit obrazy, aktualizovat podle svých vlastních postojů, pocitů, vytvářet dialogy. Vybízela jsem k vlastnímu výběru písniček, kostýmů. Dívky si navržený scénář pročetly a část podle svého upravily. Zcela vynechaly navržený obraz Vzpomínky na dětství, zato Pobyť v diagnostickém ústavu rozvinuly. Muzikál pojmenovaly „Dívka ze střední“. Zvolily si hlavní hrdinku Moniku. Mrzelo mne, že písničky nechaly takřka ve všem podle mého návrhu. Nakonec hrubá konstrukce muzikálu vypadala takto:

4.3 Scénář „Dívka ze střední“

Úvod: Hra na kytaru - brumendo

(na tabuli je nápis Diagnostický ústav pro mládež)

1. Přichází hlavní hrdinka Monika

(na scéně jsou stůl a židle, tabule zůstává stejná)

2. Přichází vychovatelka Adriana

Vstupní pohovor, zabavení věcí, odvádí Moniku se převléknout do noční košile.

Píseň „Řekni kde ty kytky jsou“ -podle potřeby 1-2 sloky,

(tabule nápis AI)

Obě se vracejí zpět, sepsání šatního lístku, vysvětlení vnitřního řádu.

Monika projevuje své emoce, první pocity a dojmy.

Adriana odchází s taškou s věcmi, Monika zůstává sama na scéně.

Píseň „*Slzy tvý mámy šedivý*“ - 2 sloky + část refrénu.

Monika odchází ze scény.

3. Přicházejí další klientky ústavu.

(tabule: nápis A, změna stolů, přidání židlí)

Klientky spolu rozmlouvají o nové příchozí, přichází Adriana s Monikou, kterou představuje.

4. Společná činnost na oddělení A - s Adrianou

Keramika, dívky si povídají, seznamují se, na otázku „proč jsi tady?“ navazuje písnička

Píseň „*Stánky*“ - úprava textu: první sloka se zpívá v první osobě, zpívá ji na playback Monika, refrén a druhou sloku vychovatelka Adriana

Dívky se bouří, nechtějí nic dělat. Vychovatelka Adriana vysvětluje nutnost společných činností, holku „zlobí“, vychovatelka je usměrňuje.

Píseň „*Dělání, dělání*“.

Monika hodnotí dosavadní pobyt v diagnostickém ústavu, hodnotí své chování a lituje toho, co nedobrého udělala.

V rámci osobního hodnocení Adriana oznamuje dívkám přestup na oddělení B.

Dívky jásají, odcházejí ze scény.

(tabule: změna na nápis B, změna postavení stolů a židlí)

v průběhu těchto změn se zpívá refrén písničky „*Dělání*“.

5. Přichází vychovatelka Radka

Děvčata uklízejí, běhají a pracují. Reptají, že musí pořád v ústavu uklízet, že doma nemusely. Vchází vychovatelka Radka, není spokojena s úklidem dívek, bodování nedopadlo dobře. Dává dívkám ještě jednu šanci. Účast oblíbeného tancování s vychovatelem Radimem podmiňuje vzorně uklizenými pokoji. Upozorňuje dívky, že jejich chování je součástí diagnostiky a ovlivňuje rozhodnutí úřadu o jejich dalším životě.

Po úklidu je Monice do pláče. Vzpomíná na své rodiče, sourozence, kluka, jaké to bylo doma, znovu lituje. Píše dopis svému příteli (obsah dopisu říká i nahlas).

Ostatní dívky ji přijdou utěšit.

Píseň „*Není nutno*“. Dívky se roztančí kolem stolů, které seskupí tak, aby bylo na jevišti více prostoru.

6. Přichází vychovatel Radim, s sebou má kazeták, dívky ho s jásotem vítají.

Zhruba 1-2 minuty hraje hudba, u které Radim předtančuje, dívky opakují.

Na konci Radim dívky pochválí, jedna z klientek - Sandra - řekne: „Už se těším na svačinu.“

Píseň „*Výrobky mléčné*“. Odcházejí ze scény.

(tabule: změna na C, přestavba stolů a židlí)

7. Dívky sedí u stolu, šijí, povídají si o vychovatelích, hodnotí, že dvouměsíční pobyt v ústavu jim docela rychle utekl.

Přichází vychovatelka Mirka. Kontroluje dívky při práci, někoho pochválí, někoho napomene („Nedávej si jehlu do pusy!“). Poučuje je o chování, sedne si k nim a pracuje s nimi.

Povídají si o budoucnosti

Otázka na Moniku: „Co bys chtěla dělat?“

Píseň „*Hlídač krav*“ -pouze refrén, dívky u něj hrají na kazu.

Klientka Petra říká: „Já bych chtěla bohatého chlapa, budeme mít velký dům a bazén a kdyby...“

Do toho vpadne sbor s písní „*Zpohádky*“ -pouze refrén.

Klientka Sandra: „Já bych se taky ráda vdávala!!“

Píseň „*Zlaté střevíčky*“ -první sloka a refrén

Klientka Alenka: „Jenom já nevím, co se mnou bude!“

Píseň „*Kdepak ty ptáčku hnízdo máš*“ -pouze refrén.

8. Dokončení činnosti - úklid stolu, dívky si ukazují, co ušily.

(změna postavení stolů a židlí)

Příprava k celodenního hodnocení. Vychovatelka Mirka hodnotí jednotlivé dívky a oznamuje jim, že Monika odchází domů. Monika je šťastná - dává najevo své emoce, zároveň je smutná s ostatními, že odchází, pláče.

Píseň „*Nesnáším loučení*“ -pouze refrén.

Poslední objetí, podání si rukou.

(změna nápisu na tabuli: Diagnostický ústav pro mládež)

9. Monika odchází uličkou mezi diváky. Uprostřed místnosti se otočí zpět a řekne netrpělivě: „Tak otevře mi už někdo bránu?!“

Píseň „*Zvonky štěstí*“ -první sloka a refrén.

4.4 Podíl dívek na výtvarných kulisách a pozvánce

V rámci výtvarných dílen dívky vyrobily kulisy s nápisy jednotlivých oddělení a pozvánky na muzikál, který rozdaly pracovníkům ústavu.

Pozvánka je součástí práce jako příloha č. II.

4.5 Zkoušky

V pondělí dívky dotvořily scénář a se zkouškami jsme začali hned následující den. Pozvali jsme nejprve děvčata hráčky. V aule ústavu jsme zkoušeli jednotlivé obrazy. Dívky měly před sebou scénář i texty písniček, velmi se snažily. Závěry zkoušky byly povzbudivé.

Ve středu jsme pozvali i pěvecký sbor. Zpěvačky seděly vpravo od jeviště, zvolily si posed u stolů, byly doprovázeny na kytaru. Zkoušeli jsme jednotlivé obrazy. Jedna z děvčat hráček hru kazila, neustále rušila, nedávala pozor a k nepozornosti strhávala ostatní. První zkouška toho dne byla vyčerpávající, dlouhá, plná neustálého napomínání. Proto jsme museli přistoupit k tvrdému opatření. Tuto hráčku jsme vyloučili ze hry. Její roli jsme rozdělili mezi zbývající. Situace se okamžitě uklidnila, dívky se opět soustředily.

Nás vychovatele čekal ještě jeden úkol. Od vedení ústavu jsme se dověděli, že v pátek - v den naší premiéry - přijde do ústavu Česká televize natáčet dokumentární pořad a je možné, že budou natáčet taky naše program. Rozhodli jsme se tuto informaci sdělit dívkám okamžitě. V případě, že by některá odmítla vystupovat před televizními kamerami, jsme museli hledat náhradu. Naštěstí dívky překonaly počáteční vzdor a hrát ani zpívat neodmítly.

Ve čtvrtek jsme si udělali jenom krátkou zkoušku, spíš pro zopakování textu a děje.

V pátek dopoledne jsme měli naplánovanou generální zkoušku, na kterou přišel i televizní štáb. Dívky byly ukázněné, nepředváděly se, soustředily se na scénář i na děj. Potěšila nás pochvala paní režisérky.

4.6 Premiéra

Na premiéru byli pozváni všichni zaměstnanci diagnostického ústavu, všechny neúčinkující klientky, včetně oddělení D a M. Nervozita před premiérou byla větší než dopoledne před televizními kamerami. Dívky cítily větší nervozitu před ostatními zaměstnanci ústavu. Jejich provedení bylo uvolněnější než dopoledne, ze scénáře dvakrát vybočily, ale dokázaly velmi flexibilně zareagovat a chybu „schovat“. I toto představení se nám povedlo.

4.7 Ohlasy diváků na představení „Dívka ze střední“

„Tak podle mě se jim to povedlo, bylo to hezký, co mi na tom vadilo, bylo to šuškáni mezi nimi, a třeba zamávání do hlediště. Tak asi určitě to má něco do sebe, takovej příběh, jak to tu chodí. Ta holčina, co hrála Moniku, tak byla úžasná, řekla bych, že má na to hraní určitéj talent. Jinak všechny ty role zvládly. Scénář byl suprovej, ty písničky se do příběhu hodně hodily a holky obdivuju, že takhle můžou zpívat. Já bych se asi styděla ... prostě bych nemohla zpívat.

Holky se usmívaly, a to taky působí dobrým dojmem.“

„To představení se mi líbilo i nelíbilo. Bylo hezký, ale ne podle mýho vkusu, přišlo mi to divný. Přišlo mi, že ty holky se moc styděly a ten zpěv sem si taky představila jinak, myslela jsem si, že budou zpívat jednotlivě, ale tak každý má jiný vkus. Měla jsem z toho představení takový zvláštní až těžký pocit. Neumím to popsat, ale ani jsem se nezasmála, nepobavila. Právě to je asi tím, že to bylo představení z prostředí ústavu, a téma jakože když půjde domů, mě dostávalo do neobvyklé situace.

Představení na mě působilo negativně až pomalu trapně. Ani jsem se nemohla soustředit. Myslela jsem na něco jiného. A když o tom tak přemýšlím, tak přišlo že

to není moc vhodné téma pro ty, co právě přišly. Ale musím uznat, že se holky snažily."

„Moc se mi líbilo to představení. Mě se líbila Petra, co hrála vychovatelku Adrianu, pak se mi moc líbilo ta holka, co potom šla domů.

Jedině ona to hrála moc vážně.

A co se mi nelíbilo, když jak se vytahovaly a dělaly některé blbosti!

Zpěvanky tam zpívaly moc krásně, ale Marušku jsem vůbec neslyšela, některé zpívaly falešně a některé dobře, jinak sem byla spokojena."

„Ten scénář se mi líbil ale i nelíbil. Líbilo se mi to, jak to bylo všechno upravený a jak tam zpívaly ostatní holky. Ale zase na jednu stránku zase můžu říct, že se snažily jak v čem. Třeba snažily se, když tam seděly všichni u stolu a zašivaly ten kousek hadru. Anebo třeba ze začátku, jak přišla ta holka třeba nová, tak litovala, co dřív udělala, a proč se dostala do diagnostáku, to bylo dobrý, že ví, co udělala a možná, že toho i litovala.

Nelíbilo se mi:

Že neměly připravený, jak začaly cvičit a jak se ty holky střídaly, tak vůbec nevěděly, co mají dělat. A potom, jak dělaly samý blbosti okolo toho stolu, to se vůbec ale vůbec se to nehodilo."

„Představení se mi docela líbilo, bylo to prosté jako podle skutečnosti. Nejvíce se mi líbila ta holka, co měla jakoby hlavní roli, protože to prožila jakoby to bylo skutečný, ale prostě občas se moc smála, nebo nevěděla, co má říct, ale jinak to bylo v pohodě. Více se mi to líbilo ze začátku, protože to bylo doopravdy moc nacvičené, ale od poloviny představení už to bylo horší, trochu tam měly zmatek a občas nevěděly, co mají říct. Také se mi líbily ty holky, co zpívaly, to bylo opravdu moc povedené, zpívaly dobře, jednohlasně, takže tohle nemělo chybu. Bylo to i docela vtipné, některým věcem jsem se opravdu zasmála. Ale i některé věci byly smutné, jako třeba když psala dopis a tak! Takže představení se mi líbilo a jsem spokojená."

„Mě se to líbilo, bylo to nápaditý, legrační. A dobrý bylo to, jak tam byla navazovaná ta muzika. Ale dala bych tam míň písniček s cigaretama, jsou tady i

nějaký lidi, který se těší na cigaretu a ne a ne ji dostat. Máme, a to mluvím za všechny kuřačky na Áčku, absták a vy nám vyprávíte o cigaretách, tak nic moc. Ty holky, co tam hrály, byly většinou z béčka a céčka, tak jim to tak nevadí, když kouřit můžou. To je asi vše, co se mi nelíbilo.

Líbilo se mi, jak holky hrály vychovatelky a nějaký klientky, tak to hrály fakt výborně. Já osobně ještě neznám všechny vychovatele, ale podle toho, jak je improvizovaly, tak to vypadá dobře, ale už abych byla pryč. „Všude dobře, u tety nejlíp.“

Hustá byla ta holka, jak tam hrála tu Moniku, to se jí opravdu povedlo. Ale ten postup měly nákej moc rychlej, ale jinak v poho.“

4.8 Mé hodnocení muzikálu a jiné postřehy

Na jeho přípravu jsme měli jen týden, přesněji jen 5 pracovních dnů. Do tohoto projektu se zapojili dva vychovatelé, pověřený vychovatel na dramatickou výchovu a já, a dohromady 17 dívek. Z toho jedna dívka byla během přípravy ve škole na internátu, tedy poprvé se zúčastnila generální zkoušky. Další dívka - Monika - na jedné zkoušce chyběla, měla možnost celodenní propustky, což využila. Jako autorka projektu jsem byla velmi neklidná, protože hrozilo, že se z propustky nevrátí. Proto na této zkoušce alternovali jinou dívku. „Monika“ se naštěstí vrátila a ve zkouškách pokračovala. Na druhou stranu jedna dívka stála o účast na muzikálu. Její chování během zkoušek byla absolutně neúnosné, kazila atmosféru, narušovala soustředěnost ostatních, proto jsme ji museli ze skupiny vyřadit.

Výsledky zkoušek byly herecky velmi nestabilní, jednou se mi výkony dívek líbily, druhý den jsem měla pocit naprosto kolapsu. Hudební provedení bylo dobré, některé melodie byla náročná (např. Kdepak ty ptáčku hnízdo máš), ale doufala jsem, že tato složka bude během přípravy i vlastní realizace bez problému.

Generální zkoušky se podle plánu měl zúčastnit i televizní štáb, který připravoval dokument o dětech a mládeži. Opravdu se tak stalo. Paní režisérka nás - hlavně dívky - v úvodu ubezpečila, že pokud někdo nechce být natáčen kamerou, ať jí toto sdělí, že jeho přání plně respektuje. Dívky proti natáčení nic nenamítaly. Dále

jsme se se štábem domluvili, že na zkoušce budou zhruba 5 minut, aby měli nějaký materiál, se kterým budou stříhově dál pracovat. Překvapilo mne, že jsme s dívkami odehrávali další a další obrazy a štáb stále neodcházel. Asi ve čtvrtém obrazu nás paní režisérka přerušila a poprosila, zda-li bychom nepočkali, že se jí velmi náš muzikál líbí, ráda by jej celý natočila, ale v kameře došla kazeta, kterou bylo potřeba vyměnit.

Generální zkouška dopadla velmi dobře, dívky byly soustředěné, zhostily se svých rolí výborně. Pěvecký sbor také.

Odpoledne nás čekala premiéra, které se zúčastnili ostatní zaměstnanci ústavu a klientky. Na tomto závěru naší práce mi záleželo ze všeho nejvíc, i když v případě neúspěchu jsem nečekala žádné výčitky ani vyjádření nedůvěry k mé pedagogické činnosti. Zaměstnanci ústavu vědí, jaké dívky v našem ústavu přebývají. Premiéra byla, podle mne, o poznání horší než generální zkouška. Dívky se více předváděly, dvakrát zapoměly text, jednou nepřipravily kulisy podle scénáře. Dokázaly však své chyby dobře zamaskovat, takže diváci je nepostřehli. Pěvecký sbor zvládl vše zase velmi dobře.

Bezprostředně po premiéře jsme se s dívkami sešli. Cítila jsem, že potřebují slyšet upřímné zhodnocení svých výkonů. Z mé strany se dočkaly spíše pochvaly, i když ve druhé fázi rozhovoru jsem jim sdělila i chyby, kterých se konkrétně dopustily. Druhý vychovatel nešetřil kritickými připomínkami, podle mého názoru byly nepřiměřeně tvrdé. Děvčata měla radost z úspěchu, který vyjadřovali i ostatní diváci. Za odměnu získaly dívky z oddělení B a C krátkodobou propustku. (Klientka, která hrála Radku, se z této již nevrátila, od té doby je hledaná Policií ČR.)

Pokud bych se příště chtěla podílet na dramatickém projektu ústavu, z časového hlediska je týden nejdelší možná doba, po kterou mohu pracovat s neměnnou skupinou dívek. Delší čas by je blokoval v dalších aktivitách či pobytech mimo náš ústav. Do budoucího projektu by měli být zapojeni nejméně dva vychovatelé, samotnou přípravu zvládne jeden vychovatel, ale zkoušky, případně individuální motivace dívek je náročná i pro dva.

Závěr

Ve své práci jsem se pokusila zmapovat stávající dramaticko-výchovnou činnost v Diagnostickém ústavu pro mládež v Praze v Hodkovičkách, kde pracuji.

Dramatická výchova je zařazena do programu dvou oddělení ústavu, vždy jednou týdně, v oddělení A v časové dotaci 2,5 hodiny, v oddělení B 5 hodin. Na oddělení A, které je pro klientky adaptační a psychicky velmi náročné, lekce dramatické výchovy připravují vychovatelé ve službě, využívají hlavně společenské hry ke svobodnému projevu ústně, výtvarně i pantomimicky. Na oddělení B se dramatické výchově věnuje pověřený vychovatel. Během svých činností využívá průpravných her a cvičení i dramatických her a improvizací, které zpracovává do celodenního projektu. V ústavu je potřeba, aby vychovatel dívky stále motivoval. Je dobré nevměšovat se do svobodné hry, zasáhnout je v případě, kdy jsou klientky ohroženy citově nebo tělesně, nebo naopak vkročit do role a být součástí hry. Je diagnosticky velmi potřebné během hry dívky pozorovat, jak se chovají, jaký mají postoj k druhým, jak na sebe reagují, jak vidí dospělé, jak sdělují své potřeby.

Dlouhodobé cíle v ústavu není možné plánovat. Diagnostický pobyt dívek není možné naplánovat, dívky přicházejí nepravidelně, jejich pobyt není nikdy časově předem určený, délku pobytu ovlivňuje spousta faktorů: soudy, sociální pracovníci, rodiče, chování dívek, kapacita ústavu a další.

Prostor pro dramatickou výchovu je podle mne nedostačující. Pro navedení atmosféry bych ráda měla v ústavu ateliér dramatické dílny, kde je prostor oddělený od ostatních činností, zařízený jednoduše ale pohodlně pro činnost - pohovka, police, zrcadla. V ateliéru by také mohly být převleky, kulisy, další pomůcky v krabicích, v kterých si dívky najdou právě to, co potřebují.

Využití prvků dramatické výchovy při jakékoliv činnosti v ústavu se mi jeví jako velmi přínosné. Pomocí ní mohou dívky snadněji vyjádřit to, co je skryto v jejich nitru. Předvádějí místa, situace, napodobují rodinu, lidi ze svého okolí.

Naučí se pracovat se svými gesty a mluvit řečí těla. Ve hrách rozvíjejí sociální citění, sociální komunikaci, učí se řešit konfliktní situace. Rovněž rozvíjejí své emoce - přinášejí svá přání, strach, bolesti, vzpomínky, chápání i nepochopení světa. Své nepříjemné zážitky a frustrace, jimiž se trápí dlouho dobu, přehrávají ve scénkách a mohou dosáhnout úlevy, nového poznání. Ve hře používají dívky svou představivost, vybírají si role a samy organizují. Dívky si vyzkouší svou schopnost vést a přesvědčit, nebo naopak nechat se vést. To vše pomáhá děvčatům vytvořit si představu o sobě. Během her uplatňují myšlenkové procesy - paměť, nové myšlenky, plánují, rozvíjejí svou představu, učí se abstraktnímu myšlení, ověřují správnost úsudku. Rozvíjí slovní zásobu. Tyto volnočasové aktivity mohou přinášet pocit uvolnění, odstranit bariéry strachu a nízkého sebevědomí klientek, probudit touhu po jiných hodnotách. Během her nejde o ukázkové předvedení situací, ale hlavně probudit v dívkách přirozenost a hravost. Tvořivá dramatika je prostředkem, jak děvčatům usnadnit, zatraktivnit pobyt v ústavu a dále je osobnostně rozvíjet.

Použitá literatura

Krista BLAHOVA, *Uvedení do systému školní dramatiky*, Praha, Artama 1996, ISBN 80-7068-070-9.

Hana BUDÍNSKÁ, *Hry pro šest smyslů*, Praha

Juliana GARDOSHOVÁ, Lenka DUJKOVÁ a kol, *Vzdělávací program Začít spolu*, Portál 2003. ISBN 80-7178-815-5

Eva MACHKOVÁ, *Jak se učí dramatická výchova*, Praha, AMU 2004, ISBN 80-7331-021-X.

Oldřich MATOUŠEK, Andrea KROFTOVÁ, *Mládež a delikvence*, Praha, Portál 2003, ISBN 80-7178-771-X.

Josef MLEJNEK, *Dětská tvořivá hra*, Praha, Artama 2004, ISBN 80-7068-163-2.

Petr SAK, *Proměny české mládeže*, Praha 2000.

Petr SAK, *Sociální vývoj mládeže*, Praha 1985.

Milan VALENTA, *Dramaterapie*, Praha, Portál 2001, ISBN 80-7178-586-5.

Příloha I: Písňe z muzikálu

V závorce jsou uvedeni autoři jednotlivých písní.

Řekni kde ty kytky jsou (tradicional)

Slzy tvý mámy šedivý (Olympic)

Stánky (Jan Nedvěd)

Dělání, dělání (Zdeněk Svěrák)

Není nutno (Zdeněk Svěrák)

Výrobky mléčné (Zdeněk Svěrák)

Hlídač krav (Jaromír Nohavica)

Z pohádky (Zdeněk Svěrák)

Zlaté stěvíčky (tradicional)

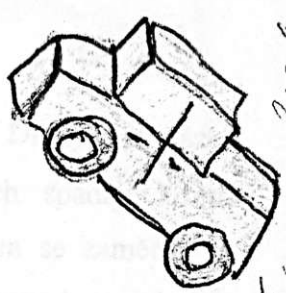
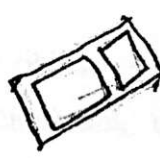
Kdepak ty ptáčku hnízdo máš (Ladislav Štajdl)

Nesnáším loučení (Michal David)

Zvonky štěstí (Ladislav Štajdl)

LEK

2008

1000 Kč

500 Kč

TASKA
FETACKA

10000 Kč

KAPESI

Handwritten signature or initials.

Veronika Šimicová

PRŮVAHA

A AVTORSKÉ DIVADELNÍ PŘEDSTAVENÍ
DÍVEK DO HODKOVICKÝ MŮZIKALU
Dívra ze střední

AVTOR: ADRIANA KOPECKÁ

REŽIE: RADIM KAHANEK

DNE 2.2.2008

VE 14 HODIN

M. ANRE. D.

Anotace

Pobyt dívek v diagnostickém ústavu trvá přibližně 6-8 týdnů. Dívky procházejí psychologickými vyšetřeními a diagnostickými činnostmi, do kterých spadají kromě výukových předmětů i oddechové výchovné činnosti. Ve své práci jsem se zaměřila na relaxační a odpočinkové bloky, při nichž využívám dramatickových metody a techniky, kdy se dívky mohou svobodně vyjadřovat. Ráda jsem zjišťovala, jaké možnosti a podmínky pro dramatickových činnosti mají vychovatelé na jednotlivých odděleních v Diagnostickém ústavu pro mládež v Praze Podkovičkách.